

Zin in leren! Zin in leven!

TOsn3: Een schriftelijke boodschap overbrengen

TOsn2: Voldoende vlot kunnen lezen om leeftijdsadequate teksten te begrijpen

TOTg1: Plezier beleven aan taal en het spelen met taal

TOtn2: Nadenken over de belangrijke aspecten van het taalsysteem. Daarbij taalbeschouwelijke termen gebruiken

MZzo1: Gericht en intens waarnemen met de zintuigen

MZkm4: Vloeiend schrijven

WAT

Geletterdheid omvat de competenties om informatie te verwerven, verwerken en gericht te gebruiken. Dit betekent met taal, cijfers en grafische gegevens kunnen omgaan en gebruik kunnen maken van ICT en multimedia (*onderwijs.vlaanderen*)

Ontluikende geletterdheid is een eerste kennismaking met een steeds scherpere oriëntatie op geschreven communicatie in de periode die het systematische lees- en schrijfonderwijs voorafgaat (*Verheyden*)

Geschreven taal (symbolen, prenten, letters...) neemt een belangrijke plaats in binnen onze maatschappij. Je komt geschreven taal vrijwel overal tegen. Ook jonge kinderen komen geschreven taal op tal van plaatsen tegen: op reclameborden, in de winkel, op de kافت van een voorleesboek, op de melkbus... Om te kunnen functioneren in deze samenleving vol geschreven communicatie heb je de schriftelijke 'geletterdheid' nodig. Geletterdheid opent deuren voor de verdere schoolloopbaan, voor het latere beroepsleven en het privéleven. Geletterdheid maakt leren mogelijk, zowel in een schoolse context als daarbuiten .

Praktijkvoorbeelden binnen de krachtige leeromgeving

- Lees voor en laat leerlingen genieten van geschreven taal
- Ga ervan uit dat je de natuurlijke nieuwsgierigheid van jonge kinderen moet benutten om aan geletterdheid te werken. Geen 'schoolse' of eentonige taakjes dus, maar leuke doe-opdrachten in een rijke omgeving waarin geletterdheid spontaan aan bod komt en de kinderen al spelend leren.
- Zorg voor een rijk aanbod aan tekstmateriaal in de klas (weetjesboeken, verhalen, alfabet- letterboeken...).
- Zorg voor uitdagende schrijfmateriaal (glitterstiften, balpennen, potloden,...) en leuke kaartjes, stroken enz. waarop kleuters boodschappen kunnen schrijven en/ of naschrijven.
- Zorg voor 'voorgeschreven boodschappen' die kleuters kunnen kopiëren op zelfgemaakte tekeningen en kaartjes.
- Noteer zelf tekst/ verhalen bij de tekeningen die kleuters gemaakt hebben.
- Creëer een rijke geletterde omgeving met heel veel tekst.
- Heb aandacht voor articulatie, ademhaling... op een speelse manier (vb. met spiegeltjes).
- Laat klanken bewust uitspreken en alzijdig verkennen met alle zintuigen!
- Maak steeds de koppeling tussen klanken en letters (vb. prentenboek 'Aap leest een letter').
- Schenk ook aandacht aan de lettervorm (plastiscine, brooddeeg, ...).
- Heb op een speelse manier aandacht voor de klankenfamilies (klinkers, medeklinkers...).
- Waar **hoor** je de klank, waar **zie** je de letter?
- Waar hoor of zie je een ee? En hoor je die dan ook in...

Schriftelijke geletterdheid bij jonge kinderen

Extra ondersteuning en remediëring

- Activeer steeds betekenis van woorden door visuele ondersteuning (vooraf geselecteerde voorwerpen binnen de interesse van de kleuter om verder mee aan de slag te gaan).
- Geef veel kans om te herhalen met effectieve en stimulerende werkvormen (voeldozen, prentenboeken, versjes, liedjes, foto's...).
- Maak ruimte voor heel veel interactie in kleine groepen en werk met materialen uit de belevingswereld van de kleuters.
- Speel veel met klanken, laat ze bewust en gericht luisteren, nabootsen, voelen, zien...
- De basis van geletterdheid in eigen taal kan ingezet worden om geletterdheid in het Nederlands te bevorderen.